PANEL OBYWATELSKI

na temat: jak wspierać aktywność obywatelską w Gdańsku?

Sposób organizacji

1. WPROWADZENIE

Podstawą w pełni demokratycznego społeczeństwa są aktywni obywatele i obywatelki. W Gdańsku wspierane jest zaangażowanie społeczne w sprawy miasta, między innymi poprzez organizowanie konsultacji społecznych, budżetu obywatelskiego czy wspieranie działalności organizacji pozarządowych innych kwestiach. Zaistniała jednak potrzeba, aby przyjrzeć się temu, co można zrobić więcej lub lepiej. Uczestnictwo w życiu publicznym w Gdańsku mogłoby bowiem być większe niż do tej pory. Wspieranie aktywności obywatelskiej to temat na tyle rozległy, że potrzebne było wybranie obszarów, którym uwaga zostanie poświęcona w szczególności. Uznano za nie wspieranie aktywności obywatelskiej w szkołach, wzmocnienie narzędzi partycypacji oraz już bardziej ogólnie – wspieranie aktywności obywatelskiej wśród osób dorosłych.

W związku z propozycją przyjęcia przez Gdańsk Europejskiej Karty Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym, zaproponowane zostało, aby w ramach panelu wskazać konkretne działania, które wspierałyby równe traktowanie w Gdańsku. Dodany więc został jeden dzień na to, aby przedstawić możliwe rozwiązania w tej kwestii. Z uwagi na to, że Gdańsk nie posiada opracowanej strategii wspierania równego traktowania osób LGBT, za istotne zostało uznane, aby ten aspekt również został poruszony w ramach panelu. Założenie było tu również takie, że równe traktowanie wszystkich mieszkańców i mieszkanek sprzyja budowaniu lokalnych więzi, jak również aktywności obywatelskiej, dzięki czemu zagadnienia te łączą się z tematem głównym.

2. CZYM JEST PANEL OBYWATELSKI?

Panel obywatelski to sposób na demokratyczne podejmowanie decyzji w sprawach lokalnej społeczności, regionu lub państwa. Do zajęcia się danym tematem zaprasza się losowo wyłonioną, reprezentatywną grupę mieszańców, z uwzględnieniem kryteriów demograficznych. Kluczowym elementem panelu obywatelskiego jest debata.

Uczestnicy i uczestniczki panelu (paneliści i panelistki) zapoznają się ze stanowiskami wszystkich przedstawicieli – urzędów, instytucji, organizacji pozarządowych, rad dzielnic, mieszkańców, ekspertów i innych osób, którzy są zainteresowane danym tematem. Mogą też sami powoływać ekspertów.

Panelistom i panelistkom zapewnia się możliwość dogłębnego zrozumienia tematu oraz skutków proponowanych rozwiązań. Dzięki udziałowi różnych środowisk, mają okazję zapoznać się różnymi punktami widzenia, a z kolei debata pozwala na wypracowanie przemyślanych rozwiązań. Efektem pracy panelu są rekomendacje w danym temacie, które odpowiadają na pytanie – co jest najbardziej korzystne dla lokalnej społeczności w tej sprawie? Panel obywatelski ustala, czym jest dobro wspólne z perspektywy mieszkańców i mieszkanek.

Panel obywatelski jest formą demokracji deliberacyjnej, czyli takiej, której podstawowym elementem jest debata lub innymi słowy deliberacja. Założenie jest takie, że mają mieć realny wpływ na podejmowane decyzje - rekomendacje panelu są więc wiążące, na zasadzie nieformalnej deklaracji prezydenta miast i rady miasta (tak samo, jak robi się to przy budżecie obywatelskim). W Gdańsku zostało przyjęte, że wymagany poziom poparcia dla wiążącej rekomendacji to 80 procent zgodności panelistów i panelistek.

Panelowi obywatelskiemu towarzyszą otwarte konsultacje społeczne, w ramach których wszyscy zainteresowani mieszkańcy i mieszkanki mogą przedstawić panelowi, prezydentowi i radnym swoje opinie w danej sprawie. W ramach trzeciego panelu obywatelskiego etap otwartych konsultacji społecznych objął również możliwość zgłaszania uwag do wstępnych propozycji rekomendacji.

3. WIELKOŚĆ PANELU OBYWATELSKIEGO

Punktem wyjścia przy ustalaniu wielkości panelu obywatelskiego było to, że w jego skład powinny wchodzić osoby ze wszystkich dzielnic Gdańska, których jest 34. Do ustalenia, ile osób będzie przypadało na każdą z dzielnic wzięto pod uwagę tylko osoby, które mają ukończone 18 lat i znajdują się w rejestrze wyborców.

Przyjęte założenie odnośnie liczby panelistów w związku z liczbą mieszkańców i mieszkanek dzielnicy przedstawia się następująco:

a) dzielnice poniżej 10 tys. mieszkańców - 1 osoba,

b) dzielnice powyżej 10 tys. a poniżej 20 tys. mieszkańców – 2 osoby,

c) dzielnice powyżej 20 tys. a poniżej 30 tys. mieszkańców - 3 osoby,

d) dzielnice powyżej 30 tys. a poniżej 40 tys. mieszkańców – 4 osoby,

e) dzielnice powyżej 40 tys. mieszkańców – 5 osób.

Daje to w sumie liczbę 56 osób. Aby zapewnić możliwie pełny skład panelu przy głosowaniu, ustalono, że zaproszonych zostanie ponadto 8 osób w charakterze panelistów i panelistek rezerwowych.

Liczba panelistów i panelistek przypadających na poszczególne dzielnice Gdańska przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba panelistów
Aniołki	1
Brętowo	1
Brzeźno	2
Chełm	4
Jasień	2
Kokoszki	1
Krakowiec-Górki Zachodnie	1
Letnica	1
Matarnia	1
Młyniska	1
Nowy Port	1
Oliwa	2
Olszynka	1
Orunia-Św. Wojciech-Lipce	2
Osowa	2
Piecki-Migowo	3
Przeróbka	1
Przymorze Małe	2
Przymorze Wielkie	3
Rudniki	1
Siedlce	2
Stogi	1
Strzyża	1
Suchanino	1
Śródmieście	3
Ujeścisko-Łostowice	2
VII Dwór	1
Wrzeszcz Dolny	2
Wrzeszcz Górny	2
Wyspa Sobieszewska	1
Wzgórze Mickiewicza	1
Zaspa-Młyniec	2
Zaspa-Rozstaje	2
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	2

Ogółem	56

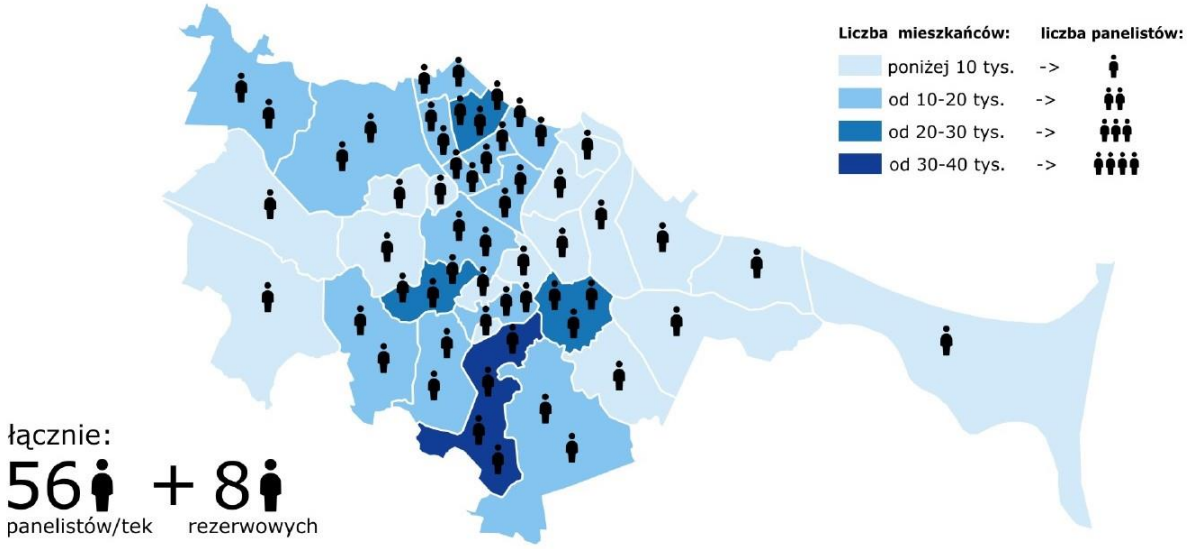

4. KRYTERIA DEMOGRAFICZNE

Dla odzwierciedlenia w ramach panelu struktury demograficznej Gdańska, przyjęte zostały następujące kryteria:

a) płeć,
b) grupa wiekowa,
c) dzielnica,
a) wykształcenie.

Do ustalenia liczby mieszkańców i mieszkanek poszczególnych dzielnic przyjęte zostało, że będzie to dzień wydania przez prezydenta miasta Gdańska zarządzenia o zorganizowaniu panelu, czyli 12 czerwca 2017 r. Z rejestru wyborców, który został sporządzony na koniec tego dnia, pochodzą informacje na temat płci i wieku (z numeru PESEL) oraz dzielnicy (miejsce zamieszkania). Pod uwagę brana była dokładna data urodzenia. Informacje na temat poziomu wykształcenia mieszkańców i mieszkanek Gdańska pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.

Struktura mieszkańców i mieszkanek dzielnic Gdańska, według płci i grup wiekowych przedstawiała się, na 12 czerwca 2017 r., następująco:

Wyszczególnienie	Kobiety					Mężczyźni					Ogółem
	18-24	25-39	40-64	65+	Ogółem	18-24	25-39	40-64	65+	Ogółem	
Aniołki	164	509	895	452	2020	165	499	762	319	1745	**3765**
Brętowo	197	803	1381	821	3202	223	805	1152	702	2882	**6084**
Brzeźno	369	1147	2296	1719	5531	372	1234	2016	1170	4792	**10323**

Chełm	1361	7091	8962	3860	21274	1250	6163	7378	3146	17937	**39211**
Jasień	484	2747	2130	597	5958	430	2393	1905	485	5213	**11171**
Kokoszki	326	1115	1530	501	3472	317	1087	1415	456	3275	**6747**
Krakowiec-Górki Zachodnie	86	187	342	144	759	82	197	326	120	725	**1484**
Letnica	43	146	223	106	518	56	161	209	86	512	**1030**
Matarnia	195	764	1178	390	2527	185	728	945	323	2181	**4708**
Młyniska	76	286	459	486	1307	78	288	493	287	1146	**2453**
Nowy Port	320	1024	1783	1098	4225	306	1088	1543	808	3745	**7970**
Oliwa	423	1558	2753	2577	7311	405	1509	2464	1528	5906	**13217**
Olszynka	111	330	560	269	1270	109	355	533	224	1221	**2491**
Orunia-Św. Wojciech-Lipce	477	1596	2480	1739	6292	523	1588	2327	1124	5562	**11854**
Osowa	497	1821	2621	1166	6105	479	1639	2292	958	5368	**11473**
Piecki-Migowo	534	3672	3822	3088	11116	510	3304	3179	2444	9437	**20553**
Przeróbka	111	421	721	575	1828	138	450	725	356	1669	**3497**
Przymorze Małe	335	1482	2533	2662	7012	335	1438	2270	1453	5496	**12508**
Przymorze Wielkie	673	2426	4534	5810	13443	653	2212	4160	3310	10335	**23778**
Rudniki	51	133	224	106	514	41	134	205	86	466	**980**
Siedlce	338	1473	2403	1764	5978	357	1379	2072	1109	4917	**10895**
Stogi	349	1120	2022	1518	5009	341	1106	1827	828	4102	**9111**
Strzyża	137	591	950	786	2464	138	541	824	481	1984	**4448**
Suchanino	266	1083	1776	1648	4773	283	1074	1585	1128	4070	**8843**
Śródmieście	811	2714	4690	3749	11964	752	2645	4290	2045	9732	**21696**
Ujeścisko-Łostowice	676	3675	3914	1085	9350	655	3104	3504	803	8066	**17416**
VII Dwór	66	322	572	711	1671	78	300	494	438	1310	**2981**
Wrzeszcz Dolny	672	2586	4276	2960	10494	650	2476	3785	1858	8769	**19263**
Wrzeszcz Górny	592	2496	3938	3091	10117	672	2438	3447	1891	8448	**18565**
Wyspa Sobieszewska	117	354	599	311	1381	112	361	562	213	1248	**2629**
Wzgórze Mickiewicza	76	276	443	340	1135	63	245	361	317	986	**2121**
Zaspa-Młyniec	299	1224	2073	2625	6221	287	1170	1750	1832	5039	**11260**
Zaspa-Rozstaje	297	1387	2210	2038	5932	319	1340	1752	1501	4912	**10844**
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	379	1487	2771	3472	8109	445	1392	2489	2030	6356	**14465**
Ogółem	**11908**	**50046**	**74064**	**54264**	**190282**	**11809**	**46843**	**65041**	**35859**	**159552**	**349834**

Skład idealny panelu przedstawiał się zatem w następujący sposób:

Profil:		Struktura:	Liczba panelistów - 56:	Liczba rezerwowych - 8:
PŁEĆ	**WIEK**			
Kobieta	18-24	3,4%	2	1
Kobieta	25-39	14,3%	8	1

Kobieta	40-64	21,2%	12	1
Kobieta	65+	15,5%	9	1
Mężczyzna	18-24	3,4%	2	1
Mężczyzna	25-39	13,4%	7	1
Mężczyzna	40-64	18,6%	10	1
Mężczyzna	65+	10,3%	6	1
POZIOM WYKSZTAŁCENIA				
Grupa 1 - podstawowe, gimnazjalne ukończone i nieukończone, bez wykształcenia szkolnego		12,8%	7	1
Grupa 2 - zasadnicze zawodowe, średnie i policealne		57,1%	32	5
Grupa 3 - wyższe		30,1%	17	2

5. PROFILE INDYWIDUALNE ORAZ LICZBA ZAPROSZEŃ

Zaproszenia do udziału w panelu były rozsyłane od razu zgodnie z profilami indywidualnymi, aby zapewnić, że możliwie idealny skład panelu pod względem demograficznym. Profil indywidualny to na przykład: kobieta, z dzielnicy Oliwa, z grupy wiekowej 18-24 lata, wykształcenie wyższe. Wszystkie profile indywidualne zostały wylosowane od nowa. Ustalono bowiem, że będzie to najkorzystniejsze z punktu widzenia równości szans. Losowanie było transmitowane na żywo na stronie Gdańska na Facebooku. Opracowana metoda pozwoliła zrobić to jednym kliknięciem na stronie Random.org, losując liczby z zakresu od 1 do 56, które zostały przypisane do poszczególnych profili.

Odnośnie obliczenia liczby zaproszeń, przyjęte zostały następujące założenia:

a) liczba zaproszeń wysyłanych do osób spełniających dany profil indywidualny jest proporcjonalna do liczby mieszkańców i mieszkanek danej dzielnic, dla zapewnienia równych szans na otrzymanie zaproszenia. W skali całego miasta, idealne proporcje są zachowane wówczas, gdy na 1 zaproszenie przypada 36 mieszkańców lub mieszkanek,

b) łączna liczba zaproszeń do rozesłania wynosi, jako punkt wyjścia do obliczeń, 10 000.

c) minimalna liczba zaproszeń wysyłanych do osób spełniających dany profil indywidualny wynosi 100, aczkolwiek dopuszczalne są pewne odchylenia w związku z założeniem dotyczącym łącznej liczby zaproszeń.

Po rozdzieleniu 10 000 zaproszeń proporcjonalnie na poszczególne dzielnice okazało się, że 9 dzielnic otrzymałoby mniej niż 100 zaproszeń. Brakująca liczba zaproszeń to 338. Można było ją dodać do 10 000 i tak zostawić lub po dodaniu przyjąć metodę na odjęcie jej z całej puli, aby utrzymać liczbę 10 000 (lub prawie). Przyjęta została druga opcja i założenie, że owe 338 zaproszeń zostanie odjęte wszystkim dzielnicom, proporcjonalnie do liczby ich

mieszkańców i mieszkanek. Dla przykładu: z pierwszego, proporcjonalnego podziału, na dzielnicę Krakowiec-Górki Zachodnie przypadły 42 zaproszenia. Ich liczba została podniesiona do 100. Po proporcjonalnym rozdzieleniu i odjęciu nadwyżki, ostateczna liczba zaproszeń wyniosła dla profilu z tej dzielnicy 99.

Wylosowane profile indywidualne dla grupy głównej, wraz z liczbą zaproszeń, przedstawiają się następująco:

1. Kobieta, 18-24, Nowy Port, 220
2. Kobieta, 18-24, Przymorze Wielkie, 96
3. Kobieta, 25-39, Letnica, 99
4. Kobieta, 25-39, Przeróbka, 97
5. Kobieta, 25-39, Stogi, 252
6. Kobieta, 25-39, Śródmieście, 218
7. Kobieta, 25-39, Śródmieście, 218
8. Kobieta, 25-39, Przymorze Małe, 175
9. Kobieta, 25-39, Brętowo, 168
10. Kobieta, 25-39, Orunia-Św. Wojciech-Lipce, 133
11. Kobieta, 40-64, Jasień, 216
12 Kobieta, 40-64, Osowa, 218
13. Kobieta, 40-64, Strzyża, 123
14. Kobieta, 40-64, Ujeścisko-Łostowice, 384
15. Kobieta, 40-64, Olszynka, 98
16. Kobieta, 40-64, Zaspa-Rozstaje, 167
17. Kobieta, 40-64, Zaspa-Młyniec, 199
18. Kobieta, 40-64, Suchanino, 244
19. Kobieta, 40-64, Wrzeszcz Górny, 274
20. Kobieta, 40-64, Wyspa Sobieszewska, 97
21. Kobieta, 40-64, Młyniska, 98
22. Kobieta, 40-64, Krakowiec-Górki Zachodnie, 99
23. Kobieta, 65+, Chełm, 273
24. Kobieta, 65+, Wrzeszcz Dolny, 290
25. Kobieta, 65+, Chełm, 273
26. Kobieta, 65+, Brzeźno, 170
27. Kobieta, 65+, Osowa, 99
28. Kobieta, 65+, Jasień, 93
29. Kobieta, 65+, Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia, 286
30. Kobieta, 65+, Aniołki, 104
31. Kobieta, 65+, Wzgórze Mickiewicza, 98
32. Mężczyzna, 18-24, Chełm, 99
33. Mężczyzna, 18-24, Piecki-Migowo, 96
34. Mężczyzna, 25-39, VII Dwór, 97
35. Mężczyzna, 25-39, Przymorze Wielkie, 194
36. Mężczyzna, 25-39, Chełm, 437
37. Mężczyzna, 25-39, Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia, 114
38. Mężczyzna, 25-39, Przymorze Małe, 170
39. Mężczyzna, 25-39, Wrzeszcz Dolny, 242
40. Mężczyzna, 25-39, Zaspa-Młyniec, 112
41. Mężczyzna, 40-64, Oliwa, 225
42. Mężczyzna, 40-64, Przymorze Wielkie, 366

43. Mężczyzna, 40-64, Zaspa-Rozstaje, 133
44. Mężczyzna, 40-64, Kokoszki, 186
45. Mężczyzna, 40-64, Wrzeszcz Górny, 239
46. Mężczyzna, 40-64, Piecki-Migowo, 236
47. Mężczyzna, 40-64, Orunia-Św. Wojciech-Lipce, 194
48. Mężczyzna, 40-64, Piecki-Migowo, 236
49. Mężczyzna, 40-64, Matarnia, 130
50. Mężczyzna, 40-64, Siedlce, 196
51. Mężczyzna, 65+, Brzeźno, 115
52. Mężczyzna, 65+, Siedlce, 105
53. Mężczyzna, 65+, Śródmieście, 164
54. Mężczyzna, 65+, Rudniki, 99
55. Mężczyzna, 65+, Ujeścisko-Łostowice, 97
56. Mężczyzna, 65+, Oliwa, 140

Kryterium wykształcenia zostało dolosowane do profili indywidualnych po zakończeniu rejestracji osób chętnych do udziału w panelu. Z doświadczenia z organizacji poprzednich paneli wynika, że najmniej zgłasza się osób z wykształceniem podstawowym. Z tego powodu przyjęte zostało założenie, by najpierw sprawdzić, w których profilach zgłosiły się osoby z wykształceniem podstawowym i wśród nich rozlosować 7 poziomów wykształcenia podstawowego, które przypada na idealny skład panelu. Następnie zostały rozlosowane poziomy wykształcenia średniego (32 osoby) i wyższego (17 osób).

Profile indywidualne dla grupy osób rezerwowych (8 osób) przedstawiają się następująco:

1. Kobieta	**Przymorze Wielkie**	18-24	wyższe
2. Kobieta	**Przeróbka**	25-39	średnie
3. Kobieta	**Wrzeszcz Górny**	40-64	podstawowe
4. Kobieta	**Osowa**	65+	średnie
5. Mężczyzna	**Piecki-Migowo**	18-24	wyższe
6. Mężczyzna	**Zaspa-Młyniec**	25-39	średnie
7. Mężczyzna	**Przymorze Wielkie**	40-64	średnie
8. Mężczyzna	**Siedlce**	65+	średnie

6. PIERWSZE LOSOWANIE

Do udziału w panelu obywatelskim mogą zgłosić się wyłącznie osoby, które otrzymały listowne zaproszenie. Do ustalenia, do kogo zostaną wysłane zaproszenia, służy pierwsze losowanie. Lista osób, do których zostało wysłane zaproszenie, została wyłoniona poprzez losowanie z rejestru wyborców, z uwzględnieniem profili indywidualnych. Losowanie zostało przeprowadzone za pomocą nowego, specjalnie w tym celu stworzonego programu. Do programu ładuje się rejestr wyborców oraz profile indywidualne. Program przypisuje mieszkańców i mieszkanki do odpowiednich profili, a następnie przeprowadza losowanie, łącząc się ze stroną Random.org. Efektem jest lista adresów osób, do których ma zostać wysłane zaproszenie, wraz z przypisanymi do nich kodami identyfikacyjnymi.

Program obliczył pełną liczbę zaproszeń na 10 004. W związku z tym jednak, że w dzielnicy Rudniki nie mieszkało wystarczająco dużo osób, które spełniały wylosowany profil – powinno zostać wysłanych 99 zaproszeń do mężczyzn w wieku 65+, wysłane zostały zaproszenia wszystkich osób z tego profilu, których było 82. Dlatego ostateczna liczba wysłanych zaproszeń wyniosła 9987.

7. REJESTRACJA OSÓB CHĘTNYCH DO UDZIAŁU W PANELU

Każda osoba, która otrzymała z list z zaproszeniem do udziału w panelu, mogła się zarejestrować na specjalnej stronie internetowej lub przez telefon. Dopiero z grupy osób, które potwierdziły chęć udziału w panelu, losowana była raz jeszcze docelowa grupa panelistów i panelistek.

Podczas rejestracji do udziału w panelu należało zaznaczyć, że ma się możliwość wzięcia udziału we wszystkich spotkaniach panelu, w podanych terminach. Następnie do wprowadzenia są takie dane, jak rok urodzenia, ulica (program sam dobiera dzielnicę), płeć i poziom wykształcenia. Są one potrzebne do przeprowadzenia drugiego losowania.

W związku z tym, że losowanie przeprowadza się z całego rejestru wyborców, istnieje możliwość wylosowania najbliższych współpracowników prezydenta Gdańska (lub jego samego) oraz radnych, co mogłoby sprawić, że panel nie mógłby nie być postrzegany jako neutralny. Ustawa o samorządzie gminnym nie daje formalnej możliwości na wyłączenie urzędników czy radnych z udziału w konsultacjach społecznych. Ponownie zostało to więc rozwiązane w ten sposób, że na stronie do rejestracji została zamieszczona prośba następującej treści: „Dla zapewnienia bezstronności panelu uprzejmie prosimy o to, by nie rejestrowali się następujący mieszkańcy i mieszkanki Gdańska: radni miejscy, dyrektorzy wydziałów Urzędu Miejskiego w Gdańsku”. Prośbę można było zaakceptować lub odrzucić, a jej odrzucenie nie blokowało dokończenia rejestracji.

Liczba mieszkańców i mieszkanek, którzy zarejestrowali się do udziału w panelu, z podziałem na dzielnice Gdańska:

- Aniołki - 6,
- Brętowo - 9,
- Brzeźno - 13,
- Chełm – 45,
- Jasień – 23,
- Kokoszki – 10,
- Krakowiec-Górki Zachodnie – 2,
- Letnica – 3,
- Matarnia – 4,
- Młyniska – 3,
- Nowy Port – 12,

- Oliwa - 17,
- Olszynka – 3,
- Orunia-Św.Wojciech-Lipce – 16,
- Osowa – 19,
- Piecki-Migowo – 21,
- Przeróbka – 4,
- Przymorze Małe – 9,
- Przymorze Wielkie – 20,
- Rudniki – 4,
- Siedlce – 14,
- Śródmieście – 24,
- Stogi - 10,
- Strzyża - 4,
- Suchanino - 15,
- Ujeścisko-Łostowice - 31,
- VII Dwór - 0,
- Wrzeszcz Dolny - 24,
- Wrzeszcz Górny - 24,
- Wyspa Sobieszewska - 5,
- Wzgórze Mickiewicza - 4,
- Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia - 18,
- Zaspa Młyniec - 15,
- Zaspa Rozstaje - 16.

Liczba mieszkańców i mieszkanek, którzy zarejestrowali się do udziału w panelu, z podziałem na grupy wiekowe oraz poziom wykształcenia przedstawia się następująco:

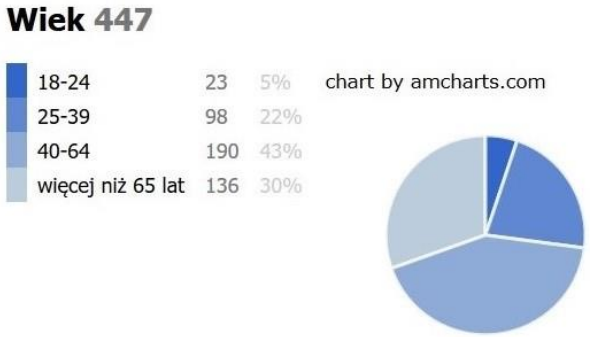

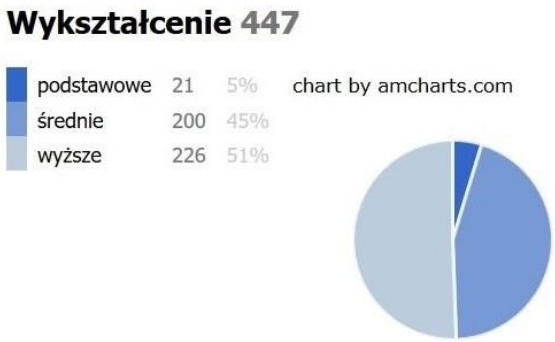

8. DRUGIE LOSOWANIE

Do udziału w panelu obywatelskim zarejestrowało się 284 gdańszczanki i 163 gdańszczan – łącznie 447 osób. Część osób skorzystała z możliwości rejestracji przez telefon.

Drugie losowanie było wspierane przez program *Panel helper*, który pozwala filtrować dane osób, które wyraziły chęć udziału panelu, pod kątem kryteriów demograficznych. Można wybrać w nim dzielnicę, płeć, grupę wiekową i poziom wykształcenia, a program generuje listę osób, które spełniają wskazane kryteria, bez podawania ich imion i nazwisk. W trakcie losowania widoczne są tylko identyfikatory, które są wysyłane na adres email podczas rejestracji. Losujący nie wiedzą, do kogo należy identyfikator, który wyświetla się na ekranie.

Program jest zintegrowany ze stroną Random.org w taki sposób, że możliwe jest wylosowanie 6 osób, gdy lista osób, które spełniały wskazane kryteria demograficzne, gdy lista jest dłuższa niż 6.

Ostateczne losowanie panelistów i panelistek zostało przeprowadzone za pomocą rzutu kostką do gry. Było ono transmitowane na żywo w internecie oraz zostało nagrane.

Przyjęte zostało założenie, że jeżeli dla danego profilu indywidualnego nie ma osoby, która spełniałaby wszystkie kryteria demograficzne, to pierwszym kryterium, z którego się rezygnuje, jest wykształcenie. W związku z tym, że zaproszenia były wysyłane od razu zgodnie z profilami indywidualnymi, wyłączanie pozostałych kryteriów było mało prawdopodobne. Po wylosowaniu osoby do „grupy głównej" panelu, losowana była od razu osoba do „grupy zastępczej", z uwzględnieniem tych samych kryteriów demograficznych. Dzięki temu, gdy osoba wylosowana do grupy głównej z jakiegoś powodu rezygnowała, wówczas od razu była możliwość skontaktowania się z osobą z grupy zastępczej, o tym samym profilu demograficznym.

Wylosowano także 8 osób do grupy rezerwowej. Osoby z tej grupy brały udział w panelu obywatelskim na tych samych zasadach, co pozostali paneliści i panelistki. Założenie było takie, że będą zastępowały osoby, które nie będą mogły brać udziału w panelu już po jego rozpoczęciu. Gdyby zastępstwo nie było potrzebne, wówczas osoby z grupy rezerwowej brałyby udział we wszystkich pracach panelu, za wyjątkiem głosowania w sprawie przyjęcia rekomendacji.

9. CZAS TRWANIA PANELU

Przyjęte zostało, że trzeci panel obywatelski obejmował będzie trwał trzy soboty, które będą przeznaczone na część edukacyjną, oraz dwie soboty na wypracowanie rekomendacji, czyli

łącznie pięć spotkań. Spotkania w soboty zaplanowane były na godz. 10.00–16.00, w następujące dni: 16, 23 września, 7, 21, 28 października 2017 r. Ze względu na szeroki zakres materiału oraz liczbę rekomendacji, panel ustalił, że odbędzie się jeszcze jedno spotkanie dodatkowe w sobotę 4 listopada 2017 r. Ponadto zostało zorganizowane spotkanie redakcyjne, aby dopracować brzmienie proponowanych rekomendacji, w dzień powszedni (czwartek), po południu. Trwało ono ponad 4 godziny. Dwie soboty były „wolne", nie odbywały się wówczas spotkania panelu. W jedną wolną sobotę został zorganizowany warsztat dla osób chętnych z uważności w budowaniu życzliwej komunikacji.

10. DIETA DLA PANELISTÓW I PANELISTEK

Przewidziana zastała dieta o łącznej wysokości 600 zł brutto, za udział we wszystkich spotkaniach panelu. Z panelistami i panelistkami została zawarta umowa.

11. KONSULTACJE OTWARTE

Dla zapewnienia możliwości przedstawienia swojego stanowiska wszystkim zainteresowanym tematem osobom, zorganizowano konsultacje otwarte, w których mogli wziąć udział wszyscy mieszkańcy i mieszkanki Gdańska. Sugestie i uwagi można było przesłać pocztą elektroniczną lub tradycyjną na adres Urzędu Miejskiego w Gdańsku, z dopiskiem „Panel obywatelski". Konsultacje w formie zbierania opinii trwały od 4 do 14 września 2017 r. Nie wpłynęły wówczas żadne uwagi.

W ramach trzeciego panelu obywatelskiego uwagi można było przesyłać również po wypracowaniu przez panel wstępnych propozycji rekomendacji. Przesłane zostały 34 uwagi. Zostały one przekazane panelistom i panelistkom.

12. UKŁADANIE PROGRAMU

Przyjęte zostało założenie, że pierwszy dzień panelu zostanie przeznaczony na kwestie związane z kształtowaniem aktywności obywatelskiej w szkołach, drugi na narzędzia partycypacji oraz wspieranie aktywności obywatelskiej u osób dorosłych, a dzień trzeci na kwestie związane z równym traktowaniem kobiet i mężczyzn oraz osób LGBT. Celem czwartego dnia było wypracowanie wstępnych propozycji rekomendacji, a piątego omówienie zgłoszonych do nich uwag i poddanie propozycji rekomendacji pod głosowanie.

Do każdego tematu została zebrana została lista osób, które można zaprosić w charakterze ekspertów i ekspertek, oraz organizacji, które zajmują się tym tematem, w charakterze tzw. stron. Chęć udziału jako strona, ekspert czy też ekspertka można było zgłosić również pisząc

na adres email panelu. W charakterze eksperta została zgłoszona jedna osoba, jednak zakres jej kompetencji nie był związany z tematem panelu.

Ustalono, że decyzje w sprawie wyboru wątków tematycznych oraz ekspertów i ekspertek podejmować będą koordynatorzy na zasadzie jednomyślności. Zespół Sterujący miał jednak możliwość wprowadzenia zmian w programie panelu uruchamiając specjalnie opracowany proces weryfikacji. Mógł on zostać zainicjowany na wniosek co najmniej 3 osób z Zespołu Sterującego. Weryfikacji mógł zostać poddany wybór eksperta lub ekspertki, a także wątek tematyczny. Procedura weryfikacji polegała na wylosowaniu 3 ekspertów / ekspertek z trzech z 10 uniwersytetów z największych miast w Polsce, jakimi są: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Śląski i Uniwersytet w Białymstoku. Każdy członek lub członkini Zespołu Sterującego mógł zgłosić jedną, dodatkową uczelnię wyższą. W losowaniu mogły wziąć udział osoby z tytułem co najmniej doktora z zakładów, katedr lub pracowni, które były najbliższe danej kwestii. W przypadku jednomyślnego stanowiska 3 wylosowanych w ten sposób specjalistów w danej dziedzinie, możliwa była zmiana wątku tematycznego lub eksperta czy też ekspertki wybranej przez koordynatorów. Z procedury weryfikacji nie skorzystano.

Istotnym założeniem panelu obywatelskiego jest również możliwość zaproszenia wybranego eksperta lub ekspertki przez samych panelistów i panelistki, z czego skorzystano.

13. SPOTKANIA ROBOCZE DLA STRON, EKSPERTÓW I EKSPERTEK

Na kilka dni przed spotkaniem panelu organizowane było spotkanie robocze dla stron oraz ekspertów i ekspertek. Celem spotkań roboczych było umożliwienie wszystkim osobom, które miały zabierać głos podczas panelu, wstępne zapoznanie się z tym, co będą mówiły inne osoby, aby móc lepiej przygotować swoje stanowisko bądź dostosować je do tego, co będą mówili inny, by na przykład pewne treści się nie powtarzały. Z osobami spoza Trójmiasta łączono się przez internet lub przez telefon.

Za stronę w dniu dotyczącym kwestii edukacji uznano uczniów i uczennice szkół. Aby uzyskać ich opinię w kwestii tego, jak wspierać kształtowanie aktywności obywatelskiej, zorganizowane zostało spotkanie z uczniami i uczennicami z gdańskich gimnazjów i szkół średnich. Do udziału w nim zostali zaproszeni uczniowie i uczennice na podstawie losowania, z uwzględnieniem kryterium płci i wieku, aby odzwierciedlić strukturę demograficzną z gdańskich szkół.

14. FORMUŁA SPOTKAŃ

Spotkania prowadziły dwie facylitatorki – wspólnie lub w pojedynkę. Pierwszego dnia zaproponowane zostały zasady prowadzenia dyskusji, które zostały przyjęte przez panelistów i panelistki. Były to: szacunek, przez co rozumiane było słuchanie siebie nawzajem, nie przerywanie sobie oraz mówienie jasnym językiem. Ponadto: otwartość (na zadawanie pytań i na słuchanie innych), trzymanie się tematu, obecność (nie tyle fizyczna, lecz w sensie bycia tu i teraz) oraz dbałość o siebie, przez co rozumiane było na przykład to, że jeżeli ktoś jest zmęczony i potrzebuje zrobić sobie przerwę, to może to zrobić w dowolnym momencie. Ostatnią zasadą było także wyłączenie lub wyciszenie telefonów komórkowych.

Na część edukacyjną panelu składały się krótkie wystąpienia, dyskusje w małych grupach oraz czas na pytania i odpowiedzi do prelegentów i prelegentek. Na wystąpienie eksperta lub ekspertki przeznaczone było 12-15 minut, w zależności od tematu.

Po wysłuchaniu prezentacji paneliści i panelistki mieli 10 minut na omówienie w małych grupach tego, co usłyszeli i zastanowienie się nad pytaniami. Następnie było 10 minut na zadawanie ekspertom i ekspertkom pytań i na odpowiedzi. W razie gdyby nie starczyło czasu na zadanie wszystkich pytań, była możliwość zebrania ich i przesłania odpowiedzi później, w formie pisemnej. Możliwe było również przesyłanie pytań ekspertom i ekspertkom pomiędzy spotkaniami panelu.

Krzesła były ponumerowane w taki sposób, aby tworzyły czteroosobowe „gniazda", bez stolików. Paneliści i panelistki otrzymywali kartki z listą numerów grup do każdej z dyskusji. Grupy zostały wyłonione losowo.

Wystąpienia ekspertów, ekspertek i stron były transmitowane na żywo na stronie Gdansk.pl i nagrywane, jednak dla zapewnienia komfortu dyskusji, części spotkań przeznaczone dla panelistów i panelistek miały charakter zamknięty i nie było z nich transmisji. Poza panelistkami i panelistami mogli w nich uczestniczyć członkowie i członkinie Zespołu Sterującego oraz obserwatorzy.

15. PROGRAMY SPOTKAŃ

Dzień 1 (16.09.2017 r.)

Temat dnia: „Jak wspierać kształtowanie aktywności obywatelskiej w szkołach?”

od	do	czas	Program	Wątki tematyczne
09:00	10:00	01:00	Rejestracja, kawa i herbata	
10:00	10:45	00:45	Wprowadzenie i integracja	
10:45	10:50	00:05	Powitanie - Paweł Adamowicz, Prezydent Miasta Gdańska	
10:50	**11:05**	**00:15**	**Edwin Bendyk**	Wprowadzenie do całego panelu - jak wspierać aktywność obywatelską i jak to zagadnienie wiąże się z trzeba podtematami panelu
11:05	**11:17**	**00:12**	**UMG**	(Perspektywa UMG) Jakie działania są podejmowane w szkołach, jakie są plany oraz jaki zakres zmian jest możliwy od strony prawnej w Gdańsku (co jest w mocy Prezydenta i Urzędu)
11:17	11:27	00:10	Dyskusja w grupach	
11:27	11:37	00:10	Pytania / odpowiedzi	
11:37	11:52	00:15	Przerwa na kawę i herbatę	
11:52	**12:04**	**00:12**	**Marianna Kłosińska - Bullerbyn**	Na czym polega edukacja demokratyczna?
12:04	**12:16**	**00:12**	**Derry Hannam – Phoenix Education Trust**	Edukacja demokratyczna a aktywność społeczna
12:16	12:26	00:10	Dyskusja w grupach	
12:26	12:36	00:10	Pytania / odpowiedzi	
12:36	**12:48**	**00:12**	**Dorota Fiett - Bednarska Szkoła Realna**	Jak wzmocnić rolę ucznia - doświadczenia ze szkoły
12:48	**13:00**	**00:12**	**Tomasz Tokarz - Edutank**	Podmiotowe traktowanie uczniów, współpraca z rodzicami
13:00	13:10	00:10	Dyskusja w grupach	
13:10	13:20	00:10	Pytania / odpowiedzi	
13:20	14:10	00:50	Przerwa obiadowa	
14:10	**14:45**	**00:35**	**Wystąpienia stron**	
14:45	14:55	00:10	Pytania / odpowiedzi	
14:55	**15:30**	**00:35**	**Wystąpienia stron**	
15:30	15:40	00:10	Pytania / odpowiedzi	

Dzień 2 (23.09.2017 r.)

Temat dnia: „Jak wzmocnić narzędzia partycypacji i wspierać aktywność obywatelską?”

od	do	czas	Program	Wątki tematyczne
09:00	**10:00**	**01:00**	**Rejestracja, kawa i herbata**	
10:00	10:15	00:15	Czas dla panelistów i panelistek	
10:15	**10:27**	**00:12**	**Urząd Miejski w Gdańsku - Maciej Kukla**	Perspektywa UMG - jakie działania są prowadzone, co jest planowane?
10:27	**10:39**	**00:12**	**Claudia Chwalisz**	Korzyści z deliberacyjnych metod partycypacji
10:39	10:49	00:10	Dyskusja w grupach	
10:49	10:59	00:10	Pytania / odpowiedzi	
10:59	11:14	00:15	Przerwa na kawę i herbatę	
11:14	**11:26**	**00:12**	**Piotr Uziębło**	
11:26	**11:38**	**00:12**	**Ewa Stokłuska**	Przestrzenie partycypacji
11:38	11:48	00:10	Dyskusja w grupach	
11:48	11:58	00:10	Pytania / odpowiedzi	
11:58	**12:10**	**00:12**	**Weronika Paszewska**	Aktywność mieszkańców i mieszkanek, wykorzystanie narzędzi internetowych
12:10	**12:22**	**00:12**	**Anna Giza-Poleszczuk**	
12:22	12:32	00:10	Dyskusja w grupach	
12:32	12:42	00:10	Pytania / odpowiedzi	
12:42	13:27	00:45	Przerwa obiadowa	
13:27	**13:39**	**00:12**	**Agnieszka Jurecka**	Partycypacja w planowaniu i projektowaniu przestrzeni
13:39	**13:51**	**00:12**	**Agnieszka Kasprzyk-Mączyńska**	Turkusowe zarządzanie
13:51	14:01	00:10	Dyskusja w grupach	
14:01	14:11	00:10	Pytania / odpowiedzi	
14:11	**14:41**	**00:30**	**Wystąpienia stron**	
14:41	14:51	00:10	Pytania / odpowiedzi	
14:51	15:01	00:10	Przerwa na kawę i herbatę	
15:01	**15:31**	**00:30**	**Wystąpienia stron**	
15:31	15:41	00:10	Pytania / odpowiedzi	
15:41	**15:55**	**00:14**	**Komentarze ekspertów/ek**	
15:55	16:00	00:05	Podsumowanie dnia	

Dzień 3 (07.10.2017 r.)

Temat dnia: „Jak wspierać równość w zakresie równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz osób LGBT?”

od	do	czas	Program	Wątki tematyczne
09:00	**09:45**	**00:45**	**Rejestracja, kawa i herbata**	
09:45	10:00	00:15	Czas dla panelistów i panelistek	
10:00	**10:12**	**00:12**	**prof. Monika Płatek**	Wprowadzenie do tematu wspierania równego traktowania
10:12	**10:24**	**00:12**	**Natasza Kosakowska**	Kobiety i mężczyźni: raport Gdańsk, stereotypy
10:24	10:34	00:10	Dyskusja w grupach	
10:34	10:44	00:10	Pytania / odpowiedzi	
10:44	10:59	00:15	Przerwa na kawę i herbatę	
10:59	**11:11**	**00:12**	**Piotr Olech - Urząd Miejski w Gdańsku**	Perspektywa UMG – co jest robione a co jest planowane z zakresie równości
11:11	**11:23**	**00:12**	**Zofia Łapniewska**	Kobiety i mężczyźni: dobre praktyki z Polski i świata na poziomie miasta
11:23	11:33	00:10	Dyskusja w grupach	
11:33	11:43	00:10	Pytania / odpowiedzi	
11:43	11:53	00:10	Przerwa na kawę i herbatę	
11:53	**12:05**	**00:12**	**Magdalena Łąbędź**	LGBT - wprowadzenie od strony seksuologicznej
12:05	**12:17**	**00:12**	**Anna Strzałkowska**	Potrzeby osób LGBT, diagnoza, sytuacja w Gdańsku
12:17	12:27	00:10	Dyskusja w grupach	
12:27	12:37	00:10	Pytania / odpowiedzi	
12:37	13:27	00:50	Przerwa na obiad	
13:27	**13:39**	**00:12**	**Marta Turska-Lambda**	Działania na rzecz równego traktowania osób LGBT na poziomie miasta - przykłady z Europy
13:39	**13:51**	**00:12**	**Emilia Ślimko**	Uważność a równe traktowanie
13:51	14:01	00:10	Dyskusja w grupach	
14:01	14:11	00:10	Pytania / odpowiedzi	
14:11	**14:41**	**00:30**	**Wystąpienia stron**	
14:41	14:51	00:10	Pytania / odpowiedzi	
14:51	15:05	00:15	Przerwa na kawę i herbatę	
15:06	**15:36**	**00:30**	**Wystąpienia stron**	
15:36	15:46	00:10	Pytania / odpowiedzi	
15:46	**16:00**	**00:14**	**Komentarze ekspertów/ek**	

Dzień 4 (21.10.2017 r.)

Dodatkowe wystąpienia zaproponowane przez panelistki i panelistów oraz praca nad rekomendacjami

od	do	czas	Program	Wątki tematyczne
09:00	**10:00**	**01:00**	**Rejestracja, kawa i herbata**	
10:00	10:30	00:30	Wprowadzenie	
10:30	**10:42**	**00:12**	**Piotr Borawski** **Grzegorz Strzelczyk**	Wystąpienia przedstawicieli klubów Radnych Miasta Gdanska
10:42	10:47	00:05	Pytania / odpowiedzi	
10:47	**10:59**	**00:12**	**Ks. Sebastian Niedźwiedziński**	Chrześcijańska perspektywa na kwestię równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz osób LGBT
10:59	11:09	00:10	Pytania / odpowiedzi	
11:09	**11:21**	**00:12**	**Aleksandra Mróz**	Wspieranie aktywności obywatelskiej
11:21	12:26	00:10	Pytania / odpowiedzi	
11:26	11:41	00:15	Przerwa na kawę i herbatę	
11:41	13:27	01:46	Przygotowanie propozycji rekomendacji dla tematu 1 dnia panelu	
13:27	14:17	00:50	Przerwa na obiad	
14:17	16:03	01:46	Przygotowanie propozycji rekomendacji dla tematu 2 dnia panelu	

16. SPOSÓB PRACY NAD REKOMENDACJAMI

Dla ustalenia, na czym polega dobro wspólne w kwestii relacji społecznych, panelistów i panelistki zostali poproszeni o dyskusję w grupach na temat – co jest dla mnie ważne w życiu w relacjach z innymi ludźmi? Wnioski zostały zebrane na forum, a następnie, na tej podstawie, przygotowana została ankieta z listą wartości, w której można było zaznaczyć, które z nich są dla danej osoby ważne, a które nie. Wyniki ankiety przedstawiają się następująco:

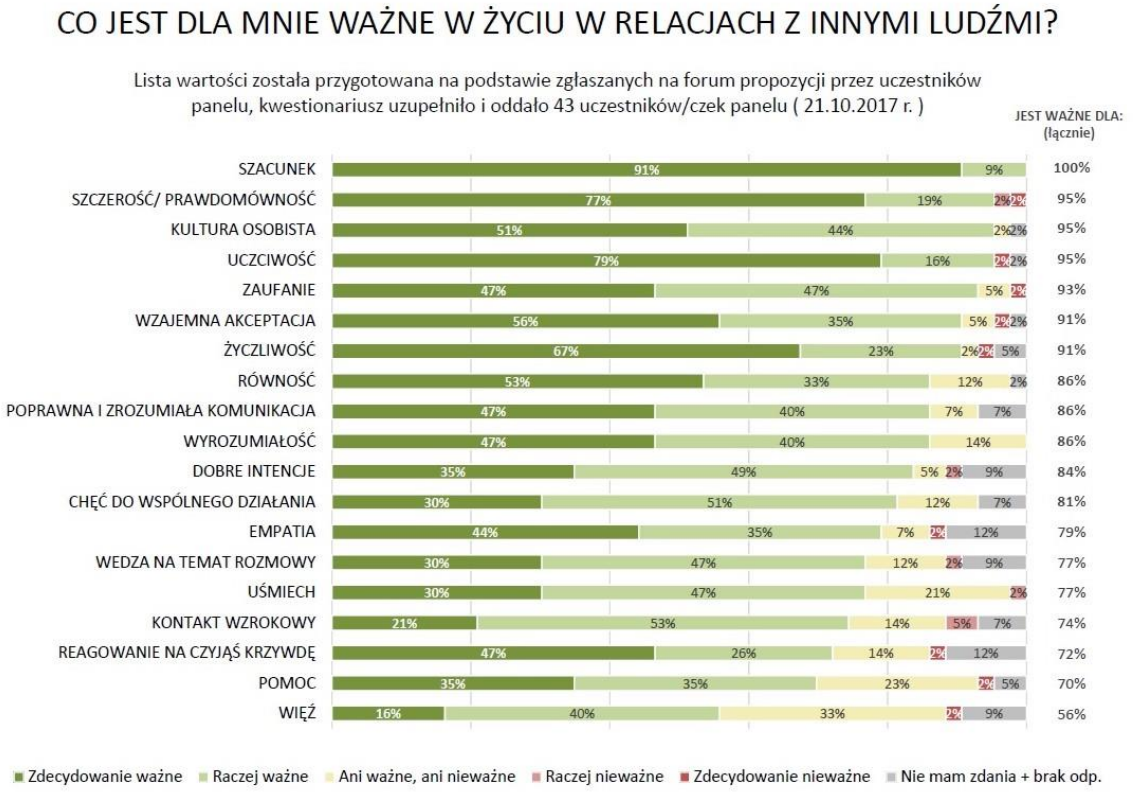

Punktem wyjścia do wypracowania propozycji rekomendacji było zapoznanie się z wnioskami i rekomendacjami ekspertów, ekspertek i stron ze wszystkich dni panelu. Były one wydrukowane dla wszystkich panelistów i panelistek. Następnie propozycje rekomendacji zostały zebrane w ramach „burzy mózgów". Założenie było takie, że na tym etapie jeszcze się ich nie ocenia, a jedynie zbiera. Propozycję rekomendacji mógł zgłosić każdy panelista i panelistka. Były one omawiane pod kątem tego:

a) Czy propozycja rekomendacji jest odpowiedzią na zadane panelowi pytanie?
b) Czy propozycja jest jasna i konkretna?

Sprawdzane było również, czy jest co najmniej 5 osób, które popiera daną propozycję, aby mogła ona przejść do kolejnego etapu (przez podniesienie ręki).

Wstępne propozycje rekomendacji zostały wysłane do ekspertów, ekspertek i stron oraz zamieszczone na stronie panelu z prośbą o przesyłanie uwag i komentarzy. Urząd miasta został poproszony o podanie informacji odnośnie tego, w czyich kompetencjach leży realizacja danej rekomendacji, jakie mogą być jej szacunkowe koszty oraz czy jest ona zgodna z prawem. W planie było przygotowanie pisemnych uzasadnień dla wszystkich rekomendacji, jednak zrezygnowano z tego ze względu na ograniczenia czasowe.

Przed ostatnim dniem panelu została zrobiona korekta redakcyjna propozycji rekomendacji, z udziałem panelistów i panelistek. Ostatecznie brzmienie rekomendacji było zatwierdzane na forum całego panelu.

Przygotowane zostały ponadto następujące pytania do omawiania propozycji rekomendacji, w z których korzystano przy niektórych rekomendacjach (z uwagi na ograniczenia czasowe):

a) Jakie są jej mocne, a jakie słabe strony?
b) Jakie moje lub nasze potrzeby stoją za propozycją tej rekomendacji? (dla ułatwienia pracy w tym punkcie została rozdana panelistom i panelistkom lista podstawowych potrzeb z Porozumienia bez Przemocy)
c) Czy budzi nasz opór, a jeżeli tak, to dlaczego? (opór był sprawdzany przez podnoszenie rąk: słaby opór – podniesienie jednej ręki, silny opór – podniesienie dwóch rąk).

Opracowane przez panel ostateczne propozycje rekomendacji zostały poddane pod głosowanie.

17. GŁOSOWANIE

Propozycje rekomendacji były ocenianie na karcie do głosowania. Do wyboru było 8 opcji:

1) Zdecydowanie zgadzam się,
2) Zgadzam się,
3) Zgadzam się, choć mam pewne wątpliwości lub zastrzeżenia,
4) Mam spore wątpliwości,
5) Raczej się nie zgadzam,
6) Nie zgadzam się,
7) Zdecydowanie nie zgadzam się,
8) Do odrzucenia z innych przyczyn.

Duża liczba opcji do wyboru w głosowaniu miała na celu umożliwienie panelistom i panelistkom szczerej i precyzyjnej oceny poszczególnych propozycji. Opcje 1-3 przekładały się na poparcie dla propozycji rekomendacji, a pozostałe na jej odrzucenie.

Głosy zostały policzone na miejscu, tego samego dnia, przez dwie niezależne osoby, zaproszone na zasadach wolontariatu. Karty do głosowania zostały opisane w taki sposób, że można było zidentyfikować, która kolumna w programie Excel odpowiada danej karcie i dzięki temu, w razie potrzeby, zweryfikować prawidłowość liczenia głosów.

Przewidziano możliwość powtórnych głosowań, gdyby paneliści i panelistki postanowili, by daną rekomendację omówić ponownie. Możliwe było poddanie jednej rekomendacji pod głosowanie pięć razy, jednak panel z tego nie skorzystał.

18. WYNIKI GŁOSOWANIA

DZIEŃ 1 – jak wspierać kształtowanie aktywności obywatelskiej w szkołach?	ŁĄCZNE POPARCIE
1. Przeanalizowanie możliwości wprowadzenia budżetu obywatelskiego na poziomie szkoły.	**91,8%**
2. Realizacja projektu „Szkoła z pomysłem", zgłoszonego przez Młodzieżową Radę Miasta.	**89,8%**
3. Opracowanie koncepcji wprowadzania edukacji demokratycznej w ramach szkół publicznych do końca 2018 r.	**85,7%**
4. Stworzenie bazy ekspertów do ulepszenia/wzmocnienia zajęć w szkołach, związanych z aktywnością obywatelską.	**85,7%**
5. Szkolenia dla nauczycieli WOSu i wychowawców prowadzących godziny wychowawcze (w tym z rozwoju osobistego).	71,4%
6. Zwiększenie kontaktu szkół z Urzędem Miejskim w Gdańsku np. poprzez spotkania, podczas których urzędnicy będą przekazywać uczniom informacje o ich prawach i obowiązkach jako mieszkańców/nek miasta. Spotkania muszą być dla całych klas, nie tylko dla liderów/rek.	77,6%
7. Konsultowanie projektów edukacyjnych w szkołach, na poziomie miasta, z losowo wyłonioną grupą uczniów i uczennic.	75,5%
8. Dzieci społecznie aktywne – opracowanie programu wspieranego przez miasto kierowanego do wszystkich szkół, w ramach którego uczniom przedstawiane by były różne opcje wolontariatu / aktywności społecznej / inicjatyw / projektów, ale to uczniowie na drodze głosowania podejmowaliby decyzję, w czym mogą wziąć udział.	79,6%
9. Umieszczanie informacji o inicjatywach obywatelskich / społecznych, o programach edukacyjnych dla uczniów na Gdańskiej Platformie Edukacyjnej oraz przesyłanie ich za pomocą powiadomień do uczniów i rodziców.	**93,9%**
10. Opracowanie możliwości zwiększenia wpływu uczniów i uczennic na sposób realizacji programu nauczania.	**81,6%**
11. Opracowanie możliwości wzmocnienia roli rady rodziców w szkołach.	**89,8%**
12. Opracowanie możliwości zwiększenia obecności miejskich instytucji kultury w szkołach.	**85,7%**
13. Wsparcie programów integrujących uczniów, nauczycieli i rodziców.	**89,8%**
14. Wsparcie programów, w których starsi uczniowie uczą młodszych.	**81,6%**
15. Wsparcie projektów edukacyjnych nt. historii państwa, miasta.	**85,7%**
16. Szkolenia dla nauczycieli i wychowawców na temat przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na np. płeć, wiek, niepełnosprawność, stan zdrowia, rasę, narodowość, pochodzenie etniczne, religię, wyznanie, bezwyznaniowość, przekonanie polityczne, przynależność związkową, status rodzinny, styl życia.	**85,7%**
17. Promowanie inicjatyw obywatelskich w mediach miejskich.	**91,8%**

DZIEŃ 2 – jak usprawnić narzędzia partycypacji oraz jak wspierać aktywność obywatelską wśród osób dorosłych?	ŁĄCZNE POPARCIE
1. Prowadzenie kompleksowej i każdorazowej ewaluacji budżetu obywatelskiego.	**91,8%**
2. Obowiązek opiniowania przez Radę Dzielnicy projektów zgłaszanych do budżetu obywatelskiego na etapie przed dopuszczeniem do głosowania i umieszczenie opinii na stronie budżetu obywatelskiego.	**83,7%**
3. Monitorowanie i ewaluacja budżetu obywatelskiego na każdym etapie (dostępność informacji dla każdego na stronie budżetu obywatelskiego oraz dodanie informacji o statusie projektu). Możliwość zgłaszania uwag i poprawiania projektów (uwagi mają charakter doradczy). Publiczne konsultacje dot. projektów przed głosowaniem.	**95,9%**
4. Przekazanie projektów z Budżetu Obywatelskiego, które nie wygrały, ale uzyskały dużo głosów do merytorycznych wydziałów UMG i jednostek miejskich oraz Komisji Strategii i Budżetu Miasta Gdańska. Analiza potrzeb mieszkańców na podstawie wszystkich zgłoszonych projektów i uwzględnienie ich w Budżecie Miasta Gdańska.	**87,8%**
5. Opracowanie koncepcji wzmocnienia kompetencji Rad Dzielnic oraz zwiększenia realizacji zasady pomocniczości (subsydiarności). Analiza możliwości wprowadzenia gratyfikacji dla Rad Dzielnic.	**91,8%**
6. Realizacja pilotażowego projektu stworzenia Laboratorium Innowacji Miejskich za pośrednictwem organizacji pozarządowej.	73,5%
7. Opracowanie koncepcji wprowadzenia lokalnej waluty „żuraw gdański”.	63,3%
8. Obowiązek konsultowania z Radami Dzielnic koncepcji Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, które dotyczą konkretnej dzielnicy.	**93,9%**
9. Zapewnienie Radom Dzielnic możliwości zajmowania stanowisk w sprawach, które nie są planowane ich terenie, lecz mogę mieć wpływ na ich funkcjonowanie.	**93,9%**
10. Utworzenie dedykowanej, miejskiej strony internetowej, na której mieszkańcy i mieszkanki Gdańska będą mogli tworzyć apele/petycje.	**87,8%**
11. Wprowadzenie czasu na reakcję przez spółki miejskie na pisma, wnioski i opinie Rad Dzielnic (do 30 dni).	**91,8%**
12. Poszerzenie Radom Dzielnic możliwości informowania mieszkańców i mieszkanek o swojej działalności oraz zapewnienie na ten cel środków.	**89,8%**
13. Rejestr Procesów Konsultacyjnych i wniosków o konsultacje oraz uwag i komentarzy, jakie wpłynęły w procesie konsultacji na stronie Urzędu Miejskiego w Gdańsku (z informacją, czy i dlaczego nie zostały zrealizowane).	**87,8%**
14. Wprowadzenie Rocznego Plan Konsultacji (np. wybór tematów na panele obywatelskie) na stronie Urzędu Miejskiego w Gdańsku, wraz z bieżącą aktualizacją.	**87,8%**
15. Modernizacja strony UMG poprzez wyciągniecie (utworzenie) zakładki "Aktywny Obywatel" w której to będzie łatwy dostęp do głosowań, spraw w dzielnicach, zgłaszania apeli - petycji, powiadomień o wydarzeniach (najlepiej z podziałem na dzielnice), komunikaty od miasta dla mieszkańców i inne oraz stworzenie aplikacji mobilnej, która będzie odzwierciedleniem strony UMG wysyłająca zaplanowane alerty (po uprzednim zaznaczeniu interesujących nas tematów) na telefon.	**89,8%**

16. Zobowiązanie administracji gminnej do udzielenia pomocy (merytorycznej i formalnej) przy przygotowaniu oddolnego projektu uchwały oraz opracowanie poradnika dotyczącego przygotowywania uchwał i całej procedury z tym związanej.	75,5%
17. Udzielania podstawowych informacji formalno-prawnych podczas konsultacji społecznych.	**89,8%**
18. Współpraca Urzędu Miejskiego w Gdańsku z panelistami i panelistkami przy wdrażaniu rekomendacji z paneli obywatelskich.	**91,8%**
19. Wsparcie dla Rad Dzielnicy w zakresie prowadzenia biur.	75,5%
20. Utworzenie poradnika dla społeczników lub zebranie w jednym miejscu na stronie (np. podstronie dotyczącej partycypacji) informacji, jakie są możliwości wykorzystania przestrzeni miejskich.	**91,8%**
21. Uczenie o tym, czym jest partycypacja, jak rozmawiać o mieście i jak się angażować - edukacja o partycypacji, zarówno dla mieszkańców, jak i urzędników.	**87,8%**
22. Wprowadzenie zindywidualizowanej formy informowania o konsultacjach społecznych.	79,6%
23. Zwiększenie liczby paneli obywatelskich dla wzmocnienia wpływu mieszkańców i mieszkanek na podejmowanie ważnych decyzji w sprawach miasta.	**83,7%**

DZIEŃ 3 – jak wspierać równość w zakresie równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz osób LGBT?	**ŁĄCZNE POPARCIE**
1. Zwiększenie funduszy przeznaczonych dla organizacji pozarządowych i podmiotów leczniczych na zadania pomocy ofiarom przemocy (doświadczających jej z różnych powodów).	**85,7%**
2. Wprowadzenie do szkół dodatkowych i prowadzonych za zgodą rodziców zajęć z edukacji antydyskryminacyjnej dla uczniów i uczennic oraz nauczycieli i nauczycielek, pedagogów i pedagożek. Wsparcie w tworzeniu przyjaznej i wolnej od dyskryminacji szkoły.	**87,8%**
3. Wdrożenie szkoleń antydyskryminacyjnych dla urzędników i urzędniczek każdego szczebla administracji, osób pracujących w miejskich jednostkach organizacyjnych (np. kultury, edukacji, sportu) oraz służb mundurowych.	**85,7%**
4. Przyjęcie przez miasto Gdańsk Europejskiej Karty Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym.	44,9%
5. Audyt kryteriów finansowania drużyn męskich i żeńskich z budżetu Miasta Gdańsk pod kątem równego dostępu ze względu na płeć. Na podstawie danych z audytu, przygotowanie i wdrożenie mechanizmu wyrównującego zakres finansowania drużyn męskich i żeńskich. Analiza zakresu dostępności infrastruktury sportowej pod kątem równego dostępu ze względu na płeć. Na podstawie analizy przygotowanie i wdrożenie mechanizmów zapewniających równy dostęp do infrastruktury sportowej.	**89,8%**
6. Wprowadzenie do szkół treningów uważności oraz komunikacji w oparciu o empatię jako narzędzi ułatwiających zauważanie potrzeb różnorodnych osób oraz rozwiązywania konfliktów.	79,6%
7. Stworzenie drukowanej i elektronicznej informacji z adresami i telefonami pomocy dla ofiar przemocy.	**85,7%**
8. Promowanie idei miejsca pracy wolnego od mobbingu wśród pracodawców gdańskich (np. przez kampanie społeczne), szczególnie we wszystkich jednostkach podległych miastu lub spółkach miejskich.	**85,7%**

9. Opracowywanie programów szybkiej pomocy dla osób zagrożonych w sytuacjach kryzysowych, takich jak. dostępne hostele, wsparcie finansowe, pomoc psychologiczna, opieka medyczna w sytuacjach nagłych obejmujących również opiekę nad dzieckiem/dziećmi.	**93,9%**
10. Bezpłatne udostępnienie miejskich nośników reklamowych na kampanie antydyskryminacyjne prowadzone przez organizacje pozarządowe, po skonsultowaniu ich z szerokim gronem eksperckim, np. z Radą ds. Równego Traktowania.	69,4%
11. Stworzenie rejestru i oznaczenie aptek i punktów lekarskich, które są otwarte na pomoc każdej osobie w każdej sytuacji.	65,3%
12. Promowanie wiedzy na temat praw wśród osób korzystających z aptek i edukowanie na temat formalnej ścieżki interwencji, gdy łamane są prawa klientów i klientek poprzez zastosowanie klauzuli sumienia do apteki (gdy pod kątem prawnym, dotyczy ona jedynie osoby lekarza).	73,5%
13. Opracowanie i stosowanie strategii i polityki działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w poszczególnych dzielnicach miasta Gdańska.	**93,9%**
14. Monitoring w Urzędzie Miejskim w Gdańsku, spółkach i instytucjach miejskich kwestii równego traktowania w tym m.in. struktury i możliwości zatrudnienia, wynagrodzeń, stanowisk, sytuacji rodziców wracających po urlopach macierzyńskich i tacierzyńskich - zadbanie o przestrzeganie prawa w zakresie równego traktowania, wypracowanie i wdrożenie dobrych praktyk w tej kwestii.	77,6%
15. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i prawnego dla osób mających trudności z określeniem tożsamości płciowej.	61,2%
16. Konsultowanie sposobu wdrażania rekomendacji dotyczących tematyki trzeciego dnia panelu z szerokim gronem eksperckim o zróżnicowanym światopoglądzie, żeby zminimalizować ryzyko dyskryminacji innych grup.	79,6%

19. OSOBY ZAANGAŻOWANE W ORGANIZACJĘ PANELU

a) Zespół Sterujący powołany zarządzeniem prezydenta:

- Przewodniczący Zespołu: Maciej Buczkowski - Dyrektor Kancelarii Prezydenta UMG,
- Sylwia Betlej - Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej,
- Grzegorz Szczuka - Dyrektor Wydziału Rozwoju Społecznego,
- Piotr Borawski - Radny Miasta Gdańska,
- Grzegorz Strzelczyk - Radny Miasta Gdańska,
- Beata Matyjaszczyk - Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych,
- Mateusz Hoppe - Gdańska Rada Działalności Pożytku Publicznego,
- Anna Fedas - specjalista ds. organizacji panelu,
- Marcin Gerwin - specjalista ds. organizacji panelu.

b) Koordynator/ki:

- Marcin Gerwin
- Anna Fedas
- Joanna Jaczewska

c) Facylitatorki:

- Magdalena Łutek
- Katarzyna Stryjek